

Сосненко С. О.,
здобувач вищої освіти факультету менеджменту
Науковий керівник: **Полторак А. С.,**
д-р екон. наук, професор,
завідувач кафедри менеджменту, бізнесу та адміністрування
Миколаївський національний аграрний університет, м. Миколаїв

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРІ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Сучасний етап розвитку людства відзначається посиленням екологічних загроз, що впливають на всі сфери життя, – від промисловості до повсякденності. Зміни клімату, деградація ресурсів, забруднення повітря, води та ґрунтів змушують держави впроваджувати ефективні механізми екологічної політики. Україна, інтегруючись у глобальне співтовариство, формує систему державного управління охороною довкілля на основі сталого розвитку, міжнародних зобов'язань та національного законодавства.

Державна екологічна політика є ключовою для забезпечення резильєнтності територій, визначаючи рамки екологічної безпеки, умови природокористування та реформи [1, с. 110]. Її ефективність залежить від реальної реалізації норм екологічного права державними інституціями.

Державне регулювання у сфері екологічної політики – це комплекс правових, організаційних, економічних та соціальних заходів для охорони навколишнього середовища, забезпечення безпеки та раціонального використання ресурсів. Воно узгоджує інтереси держави, бізнесу та суспільства. За С. Майстро, еволюція такої політики в Україні пройшла від радянських декларацій до сучасної системи на принципах сталості [1, с. 112].

Згідно з Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 р. № 1264-ХІІ, політика базується на пріоритеті здоров'я людей, балансі екологічних, економічних та соціальних інтересів, відповідальності за порушення, гласності й демократизмі [3].

Основа регулювання – закони, підзаконні акти, стратегії. Ключовий стратегічний документ – Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28.02.2019 р. № 2697-VIII, визначає п'ять цілей: формування екологічної свідомості; сталий розвиток систем; інтеграцію політики в економіку; зменшення негативного впливу діяльності; підвищення безпеки [2]. Стаття 3 цього Закону окреслює завдання: удосконалення управління, розвиток моніторингу, економічні стимули для зниження забруднення, впровадження безпечних технологій [2]. Центральну роль виконує Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України, що розробляє стратегії та координує реалізацію.

Стратегічний план Міндовкілля на 2024-2028 роки акцентує на ефективному контролі, цифровізації процедур та кліматичному управлінні [4], конкретизуючи законодавчі завдання.

Регулювання реалізується методами: фіксація норм у актах – стандарти якості, нормативи, дозвільна система, оцінка впливу, аудит [3]; податки, платежі за ресурси, фонди, субсидії [2]; інспекції, перевірки, штрафи, зупинки [3]; доступ до інформації, освіта, підтримка ЗМІ та ініціатив для екологічної культури.

Головний суб'єкт – Міндовкілля, що координує інспекцію, агентства водних і лісових ресурсів, міжнародні проекти. Обласні та місцеві органи здійснюють моніторинг довкілля та реалізують регіональні програми.

Закон № 2697-VIII пріоритизує децентралізацію, передаючи повноваження на місця для врахування регіональних особливостей [2], що підвищує ефективність.

Вирішення вимагає комплексності: посилення органів, інтеграція політики в стратегії, стимули для «зелених» технологій, удосконалення моніторингу. За С. Майстро, ключ – партнерство влади, бізнесу та громадськості для сталості та захисту [1, с. 115].

Отже, державне регулювання – система механізмів для екологічної безпеки, ефективність якої залежить від виконання законів, контролю та свідомості. Політика має стати інструментом сталого розвитку та охорони довкілля в Україні.

Список використаних джерел:

1. Майстро С. В. Державна екологічна політика як важлива передумова забезпечення резильєнтності територій в Україні. *Вісник Національного університету цивільного захисту України*. 2025. № 1(22). С. 109-116.
2. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року : закон України від 28.02.2019 р. № 2697-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>.
3. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>.
4. Стратегічний план роботи Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України на 2024-2028 роки. URL: <https://mepr.gov.ua/diyalnist/plany/strategichnyj-plan-roboty-ministerstva-zahystu-dovkillya-ta-pryrodnyh-resursiv-ukrayiny-na-2024-2028-roky/>.